

Sessió en memòria de Rafael Caria

L'acte en memòria de Rafael Caria té objectivament dues vessants contradictòries: la del record emocionat d'una persona el traspàs de la qual ens amara de tristesa; però també, la vessant de la valoració de la seva vida i de la seva obra, com a penyora per a la història de la llengua catalana i la dels Països Catalans, difícilment comparable amb cap altra. És veritat que el sotrac que provoca que l'una i l'altra hagin estat massa breus ens rebella, com quan ens encarem amb la injustícia, perquè ens costa d'acceptar que se'ns hagi privat de la seva companyonia i dels seus esforços de resultats excel·lents en tants d'aspectes en què dedicà la investigació i la creació literària.

Rafael Caria vivia en un dels espais dels territoris de llengua catalana on la subsistència de l'idioma és més problemàtica i amenaçada, i genera, doncs, més temences. Ell n'era més conscient que ningú. Per la qual cosa, va triar d'oferir els neguits principals a fer l'impossible perquè el català resistís contra tots els avatars hostils. El lliurament incondicional a la tasca de normalització lingüística, ultra haver marcat inconfusiblement la seva persona, ha resultat fruitós per a la supervivència de la identitat algueresa.

L'activisme cultural no sempre és valorat com mereix, sobretot des dels àmbits acadèmics. Rafael Caria era principalment un activista cultural vocacional; però docte, erudit i especialment amb una sensibilitat sempre a flor de pell respecte a la nació catalana. El somriure, la circumspecció, l'angoixa quan ens en parlava s'expressaven a través d'uns ulls humitejats per l'emoció, generada adés per petites i grans victòries, adés per circumstàncies adverses que s'adreçaven a augmentar la anormalitat a què estem sotmesos com a poble.

El compromís cívic de Rafael Caria té difícil parangó amb el de ningú més. No exclòia cap àmbit, fins i tot l'obertament polític, perquè tenia molt clar que era aquest terreny el que més calia vigilar, ja que en depenia i en depèn el nostre fu-

tur. La formació en l'àmbit del dret el feia privilegiat en la comprensió de la importància que té el món de la cosa pública. Aquest és el motiu pel qual va implicar-se com a regidor del Municipi de l'Alguer.

Rafael Caria envejava només relativament la situació de Catalunya, perquè, amb un gran sentit de la realitat, copsava clarament el sotmetiment a l'opressió i a l'estat permanent d'excepció en els anys de la dictadura franquista, que és quan hi entrà en contacte per primera vegada, el 1969, al mateix temps que, després, amb el retorn de la democràcia, va entendre que no era gens clar que s'hi respectessin drets elementals en el reconeixement de la nostra autonomia nacional. No s'equivocava gens. Ja ho veiem. Per això va transformar la lluita antifranquista en la lluita contra els qui neguen les llibertats dels pobles, per molt que s'emparin en sistemes de participació popular.

Ha estat un defensor sense esclètxes de la unitat de la llengua, alhora que com a dialectòleg sabia valorar la importància d'una normativa composicional, en què tots els parlants puguin sentir-se identificats. En aquesta línia, el sentit de l'equilibri, la ponderació que demostrava eren modèlics: l'alguerès s'havia de submergir en una codificació pancatalana. En el seu «Editorial» del volum primer del número 1 de la *Revista de l'Alguer*, que ell fundà i dirigí, hi llegim:

La *Revista de l'Alguer* és un *periòdic de cultura dels Països Catalans*, en el sentit que s'obre a les terres que comparteixen la nostra llengua i a l'aportació de tots els catalanistes del món, amb un plantejament unitari que ve a partir de la identificació en una mateixa llengua nacional.

El nostre camí cap a la nova Europa passa també, i sobretot, pel camí de la unitat, de la solidaritat i de la comunió espiritual entre pobles agermanats, altrament mil anys de la civilitat catalana no haurien ensenyat res a ningú.

Gràcies a Rafael Caria el coneixement de la realitat general del context geogràfic en què vivia s'estengué arreu, a través de les conferències, seminaris i cursos que desenvolupà al llarg d'aquestes terres agermanades de què parla que duia sempre plegades al cor. Ha estat un ambaixador de primera línia.

Dels seus treballs, n'hem de destacar principalment els que dedicà, en primer lloc, a la història social de la llengua, i als que aborden la toponímia i la dialectologia (noms de plantes i d'ocells, per exemple) de l'Alguer. Aquestes especialitats en què excel·lí constitueixen un tot intercomplementari, que ens fa comprendre la idea no atomitzada de la llengua i del país que tenia Rafael Caria. Ens fa comprendre la compleció del seu pensament entorn de la realitat.

No és aquest el moment de fer la relació de les seves obres, llibres, capítols, articles, ressenyes. Com tampoc no ho és per a fer la dels premis i les distincions que justament rebé. Però sí que vull encara que sigui només fregar la seva activitat poètica, no pas per a fer-ne cap anàlisi, sinó per tal de subratllar que la capacitat

de captar les emocions, el paisatge, la vida social; la capacitat d'entendre amb la mateixa profunditat la joia i el sofriment; la capacitat de percebre les coses petites en les coses grans i les coses grans en les aparentment insignificants; la capacitat de girar-se contundentment contra la vilesa; la capacitat de ser amic i d'admirar els amics, i altres capacitats que tenia, el dugueren al conreu d'una lírica de tonalitats diferents, però cohesionada, compacta i sòlida, la qual inspirà la musicòloga Matilde Salvador, amb qui ara s'haurà retrobat per continuar escrivint i cantant la nostra pròpia història. Una lírica que és xopa de la salabor mediterrània que acosta i ajunta Catalunya, les Balears, el País Valencià, la Franja de Ponent amb l'Alguer.

Rafael Caria ha estat un dels intel·lectuals fonamentals en el redreçament cultural i lingüístic.

La Secció Filològica se sent orgullosa d'haver comptat entre els seus membres amb una personalitat insigne, com Rafael Caria; el primer i fins avui l'únic alguerès que n'ha format part.

Vull expressar l'agraïment al vicepresident de Catalunya, perquè ha volgut col·laborar en aquest homenatge i perquè ens hi ha volgut acompanyar personalment. També, l'agraïment a la comissió que l'ha organitzat, formada pels companys i amics de la Secció Filològica Joan Argenter, August Bover i Jordi Carbonell.

Però sobretot vull manifestar que la Secció se sent agraïda i reconeguda per poder comptar per sempre més amb l'exemple de patriota i amb l'obra ingent que Rafael Caria ens ha deixat. L'un i l'altra hi seran servats com un patrimoni imprescindible.

Nosaltres el trobem i el trobarem a faltar, sens dubte. Però la ciutat de l'Alguer ha restat amb un buit que ningú com ell, ningú!, mai no podrà omplir.

JOAN MARTÍ I CASTELL
President de la Secció Filològica
Institut d'Estudis Catalans